

Навучанне традыцыйным прыёмам вырабу беларускіх народных цацак

Другі этап (практыка-дзейнасны).

Практыка-дзейнасны этап прыпадае на сярэднюю і часткова старэйшую групы.

- На другім этапе ажыццяўляецца ўзаемасувязь метадаў і прыёмаў рэпрадуктыўнага і пошукавага характару:

- зносіны з майстрамі народнай цацкі,
- наведванне іх творчых майстэрняў,
- навучанне традыцыйным прыёмам вырабу беларускіх народных цацак з гліны

Лепка коніка

Мэта: ўзбагаціць веды выхаванцаў аб беларускіх народных цацках; выхоўваць цікавасць да цацак, зробленых з гліны, працы беларускіх народных майстроў.

Матэрыял:

Цацка з гліны (конік)

Ход

Педагог папаноўвае раглядзець гліняную цацку, дакрануцца да яе, пагуляць з ёй. Звяртае ўвагу дзіцяці на найбольш характэрныя часткі цацкі, яе асобныя маляўнічыя элементы, вобразнасць: як выглядае цацка? Гэтая цацка адлюстроўвае дарослую жывёліну або маленькую? Што яна робіць? Чаму так вырашылі? Ці прыгожая цацка? Чым вабіць? Як мастак перадаў вясёлы і добры характар коніка? Што можна сказаць пра тулава жывёліны, якой яно формы?

Ці можна здагадацца, як ляпіў гэту цацку мастак? З якой пачатковай формы? (З частак або цэлага кавалка шляхам выцягвання).

Як ляпіліся ў цацкі ножкі, шыя, хвосцік (асобна ад тулава або выцягваліся з агульнага кавалка)?

Пасля гэтага педагог прапаноўвае дзецям выляпіць коніка. Коніка лепім з трох кавалкаў. Да тулава – загатоўкі далепліваем каўбаску, якая плаўна пераходзіць з крутой шыі ў галаву. На шыі прышчываннем і сплюшчваннем абазначаем адросткі – вушы. Далепліваем ці лепш адцягваем ногі. галаву. Больш дробныя дэталі – вушы, грыву, адцягваем ад асноўнай формы.

Калі злепленая цацка крыху падсохне, прыступаем да яе далейшай апрацоўкі. У ход ідуць розныя па канфігурацыі штампікі і праколкі. Пазначаем упадзіны вачэй, вострай стэкай прадрапваем, імітуем поўсць, разразаем рот і г. д. Пасля таго, як злепім цацку, паставім яе падсохнуць. На наступных занятках будзем яе распісваць.

Баран

Мэта: ўзбагаціць веды выхаванцаў аб беларускіх народных цацках; выхоўваць цікавасць да цацак, зробленых з гліны, працы беларускіх народных майстроў.

Матэрыял:

Цацка з гліны (баран)

Ход

Педагог папаноўвае раглядзець гліняную цацку, дакрануцца да яе, пагуляць з ёй. Звяртае ўвагу дзіцяці на найбольш характэрныя часткі цацкі, яе асобныя маляўнічыя элементы, вобразнасць: як выглядае цацка? Гэта жывёліна дарослая або маленькая? Што яна робіць? Чаму так вырашылі? Ці прыгожая цацка? Чым вабіць? Што можна сказаць пра тулава жывёліны, якой яно формы?

Ці можна здагадацца, як ляпіў гэту цацку мастак? З якой пачатковай формы? (З частак або цэлага кавалка шляхам выцягвання). Як ляпіліся ў цацкі ножкі, шыя, галава (асобна ад тулава або выцягваліся з агульнага кавалка)?

Пасля гэтага педагог прапаноўвае дзецям выляпіць баранчыка. Лепім цацку з двух кавалкаў. У барана шыя кароткая, закручаныя рогі лепяцца з раскатаных гліняных каўбасак. Калі злепленая цацка крыху падсохне, прыступаем да яе далейшай апрацоўкі. У ход ідуць розныя па канфігурацыі штампікі і праколкі. Пазначаем упадзіны вачэй, вострай стэкай прадрапваем, імітуем поўсць, разразаем рот і г. д. Пасля таго, як

злепім цацку, паставім яе падсохнуць. На наступных занятках будзем яе распісваць.

Птушка (пеўнік, качка)

Мэта: ўзбагаціць веды выхаванцаў аб беларускіх народных цацках; выхоўваць цікавасць да цацак, зробленых з гліны, працы беларускіх народных майстроў.

Матэрыял:Цацка з гліны (птушка (пеўнік, качка)

Ход

Педагог папаноўвае раглядзець гліняную цацку, дакрануцца да яе, пагуляць з ёй. Звяртае ўвагу дзіцяці на найбольш характэрныя часткі цацкі, яе асобныя маляўнічыя элементы, вобразнасць: як выглядае цацка? Што яна робіць? Чаму так вырашылі? Ці прыгожая цацка? Чым вабіць? Што можна сказаць пра тулава птушкі, якой яно формы? Ці можна здагадацца, як ляпіў гэту цацку мастак? З якой пачатковай формы? (З частак або цэлага кавалка шляхам выцягвання). Як ляпіліся ў цацкі ножкі, шыя, хвосцік (асобна ад тулава або выцягваліся з агульнага кавалка)?

Пасля гэтага педагог прапаноўвае дзецям выляпіць птушку. Каб зрабіць свістульку – птушку, знізу асноўнай пустацелай загатоўкі адцягваем падстаўку або адростачкі – ногі. У верхняй частцы далепліваем шарык – галава з адцягнутым ад яе адросткам – дзюбай. Калі галаву і дзюбу птушкі выцягнуць з асноўнага аб’ёму, цацка будзе больш трывалай. У пеўня пазначваем зубчаты грэбень і “бліны” пад дзюбай. У качкі галава круглая, дзюба – плоская. Калі злепленая цацка крыху падсохне, прыступаем да яе далейшай апрацоўкі. У ход ідуць розныя па канфігурацыі штампікі і праколкі. Пазначаем упадзіны вачэй, вострай стэкай прадрапваем, імітуем поўсць, разразаем рот і г. д. Пасля таго, як злепім цацку, паставім яе падсохнуць. На наступных занятках будзем яе распісваць.

Да ведама педагогаў

Дзеці старэйшага ўзросту лёгка авалодваюць лепкай пластычным спосабам цацак – свістулেক: козліка, баранчыка, зайчыка, парсючка, коніка. Птушку лепім з аднаго кавалка гліны, жывёліну – з двух, коніка з трох кавалкаў. Да тулава – загатоўкі далепліваем ногі, галаву. Больш дробныя дэталі – вушы, грыву, дзюбу птушкі – адцягваем ад асноўнай

формы. Налепленыя дробныя дэталі – гузікі, вушы, дзюба і г. д. зніжаюць трываласць цацкі. Перанасычанасць аздобай зрокава разбівае форму, ускладняе прачытанне вобраза, робіць свістульку нязручнай у карыстанні. Дэталі лепш выцягваць, сплюшчваць, раскатваць, прышчываць.

Беларуская цацка

Мэта: замацаваць веды дзяцей аб беларускай глінянай цаццы (колер, форма, велічыня, матэрыял, з якога зроблена, прызначэнне прадмета). Удасканалваць уменне ляпіць, выкарыстоўваючы раней атрыманыя веды. Развіваць творчыя здольнасці дзяцей.

Матэрыял: гліна, ганчарны круг, стэкі, губкі, сподкі з вадою, цацкі гліняныя.

Ход

Педагог паведамляе дзецям: “Беларусь славіцца сваімі майстрамі. Іх залатыя рукі робяць цудоўныя цацкі”. Паглядзіце на гэтую цацку з такімі цацкамі гулялі нашы бабулі.

Глінянага пеўніка мне падарылі	Ну, неўнік, як пеўнік,
Гліняныя ў пеўніка	
Ножкі і крылы.	Ды дзіўны ён нейкі
Хвост пер'ем гарыць,	Пяюць галасістыя пеўні
І грабенчык іскрыцца,	У дварышчы.
І свецяцца вочы,	А мой не спявае.
Нібыта суніцы.	А мой толькі свішча.
Ён самы прыгожы	

Чароўная свістулька

Г.Лабанава.

З глінянай сямейкі

Вазьміце пеўнікаў, паспрабуйце пасвісцець.

Выбярыце сабе цацку з тых, што стаяць на століку і раскажыце, хто гэта? Якога колеру цацка? Якой формы? З чаго яна зроблена? (Цацкі апісваюць некалькі дзяцей).

- Трэба беражліва адносіцца да цацак, што выраблены з гліны, каб яны не біліся. Шанаваць працу тых майстроў, якія іх вырабляюць.
- Як завуцца майстры, што ствараюць цацкі з гліны ? .
- Праца ў ганчароў хоць і цяжкая, але вельмі карысная. А чым яна карысная?

- А вы хочаце самі паспрабаваць зрабіць цацкі? Зараз кожны з вас выбярэ цацку, якую ён будзе ляпіць. (Дзеці выбіраюць цацкі). Вы ўжо ведаеце, што птушку лепім з аднаго кавалка гліны, жывёліну – з двух, коніка з трох кавалкаў. Да тулава – загатоўкі далепліваем ногі, галаву. Больш дробныя дэталі – вушы, грыву, дзюбу птушкі – адцягваем ад асноўнай формы. А калі цацка будзе злеплена, то яе паверхню трэба разгладзіць вільготнай губкай. Кожны можа ўпрыгожыць цацку па-свойму: з дапамогай стэкі нанесці кропкі, штрыхі.

- Вось якія прыгожыя цацкі атрымаліся. Вы ўсе вельмі стараліся, сагрэлі цацкі цяплом сваіх рук. Зараз няхай яны застаюцца на кругах, а калі высахнуць, мы іх размалюем.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ